

УДК 368.013

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ХЕДЖУВАННЯ РИЗИКІВ В УКРАЇНІ

Студ. М.В. Олексій

Наук. керівник доц. Н.С. Тимошик

Тернопільський національний технічний університет

імені Івана Пулюя

У зв'язку зі значними коливаннями курсу гривні по відношенню до основних іноземних валют в період фінансової кризи, останнім часом особливої актуальності набувають проблеми управління валютними ризиками вітчизняних підприємств, чия господарська діяльність тісно пов'язана з укладанням експортних та імпорتنих контрактів.

Донедавна в Україні управління ризиками застосовувалося на рівні окремих підрозділів підприємств, основне завдання яких полягало в скороченні витрат, викликаних коливанням валютних курсів. Сьогодні підприємства здійснюють як короткострокове, так і довгострокове управління валютними ризиками, застосовуючи фінансові та нефінансові стратегії хеджування. При цьому головним завданням вважається, з одного боку, зниження рівня ризиків від несприятливих змін обмінних курсів, а з іншого – отримання вигоди від сприятливої кон'юнктури на ринку.

Наведемо основні інструменти, що використовуються для хеджування валютних ризиків. Валютний форвард є найбільш розповсюдженим способом покриття валютного ризику. При укладенні форвардної угоди підприємство укладає договір купівлі-продажу, за яким зобов'язується купити (або продати) іноземну валюту за обмінним курсом, зазначеним у договорі, у визначений термін у майбутньому чи протягом деякого майбутнього періоду. Даний метод хеджування дозволяє повністю усунути невизначеність щодо обмінного курсу придбанної (проданої) валюти в майбутньому.

Одним широко застосовуваних на практиці методом зовнішнього покриття валютних ризиків сьогодні є використання валютних опціонів. Валютний опціон – це угода, за якою покупець отримує право (але не зобов'язання) купити або продати певний обсяг валюти за заздалегідь зафіксованою ціною у день закінчення опціонного контракту. Валютні опціони вигідні у випадку, коли необхідно забезпечити покриття валютних надходжень або платежів, час і суми яких не чітко визначені. Валютні опціони забезпечують такий самий захист, як і термінове покриття на форвардному валютному ринку, але на відміну від форвардних контрактів дають також можливість власникам опціонів отримати додатковий прибуток при сприятливій зміні валютних курсів.

В залежності від того, яке право бажає придбати покупець опціону купити або продати валюту – вони поділяються відповідно на опціони «колл» або «пут». Опціон «колл» дає право його покупцеві придбати валюту за певною ціною, а опціон «пут» – продати. В обох випадках покупець опціону набуває лише право, але не обов'язок виконання опціону, в той час як у продавця при здійсненні опціонної угоди виникає обов'язок її виконання, що дає перевагу покупцеві опціону.

Таким чином, позитивними моментами хеджування за допомогою вище зазначених інструментів можна внести доступність організованого ринку, вихід на біржовий ринок реальний для невеликого підприємства або приватного інвестора, в той час як позабіржові угоди укладаються з професійними учасниками фінансового ринку і ефективність даних угод залежить від розміру і ділової репутації організації, а також можливість проводити хеджування без прийняття значних кредитних ризиків, в свою чергу кредитний ризик знижується за рахунок ефективних механізмів взаємозаліку вимог, як правило, пропонувані біржею простота регулювання величини хеджування позиції, або її закриття, наявність моніторингу за цінами і обсягами торгів на доступні інструменти, що дозволяє вибрати оптимальну стратегію хеджування.